

2025-09-25

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai
Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai
Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

Dėl 2026 metais taikomo minimaliojo darbo užmokesčio

Lietuvos pramonininkų konfederacija ir Lietuvos verslo konfederacija (toliau – Asociacijos), susipažinusios su Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos parengtu ir derinimui pateiktu Vyriausybės nutarimo „Dėl 2026 metais taikomo minimalaus mėnesinio atlyginimo“ projektu (Nr. 25-14024), teikia pastabas dėl siūlomo minimalaus mėnesinio atlyginimo (MMA) didinimo.

Siūlomas MMA didinimas iki 1153 eurų (+11,1 proc.) kurtų per didelį spaudimą darbo kaštams. Kadangi Lietuvoje darbo užmokesčiui tenkanti pridėtinės vertės dalis auga sparčiausiai Europos Sąjungoje, įmonių investicinis potencialas atitinkamai mažėja. Tuo pat metu MMA augimas nėra pagrįstas realiu darbo našumo didėjimu – per pastarąjį dešimtmetį produktyvumas vidutiniškai kilo tik apie 1 proc. per metus. Ši disproporcija reiškia augančias įmonių sąnaudas ir didėjančią infliacijos riziką. Paradoksalu, bet tokia situacija lemia ne perkamosios galios stiprėjimą, o jos silpnėjimą, todėl labiausiai nukentės tie, kuriems MMA didinimas turėtų padėti – mažiausias pajamas gaunantys gyventojai.

Labiausiai dėl MMA didinimo nukentės sektoriai, kuriuose darbo užmokestis sudaro didžiausią sąnaudų dalį. Staigus MMA didinimas reiškia ne tik privalomą mažiausių atlyginimų kėlimą, bet ir visos atlygio struktūros koregavimą, kad būtų išlaikyta darbuotojų motyvacija bei atlygio pusiausvyra, todėl didėtų ir galutinės Lietuvoje kuriamų prekių bei paslaugų kainos. Tai turėtų papildomos neigiamos įtakos pastaraisiais metais stagnuojančiam eksportui bei investicijų pritraukimui – lietuviškos kilmės prekių eksportas per pastaruosius metus sumažėjo 2 proc., o, kaip rodo „Investuok Lietuvoje“ duomenys, šiemet sausį-birželį sutartos tiesioginės užsienio investicijos, palyginti su pernai tuo pačiu laikotarpiu, smuko 16 kartų. Todėl MMA augimas, nesiejamas su našumu, ne tik silpnintų įmonių konkurencingumą, bet ir nesukurtų tvaraus pagrindo atlyginimų politikai.

Remiantis Lietuvos banko siūlomu MMA didinimo algoritmu, tvariam atlyginimų augimui vertėtų atsižvelgti į realų ekonomikos augimą, infliacijos lygį ir santykinės skurdo ribos rodiklius. Pavyzdžiui, jei realus ekonomikos augimas siekia mažiau nei 2,5 proc., siūlomas tik minimalus MMA didinimas, o esant 2,5–3,5 proc. augimui – vidutinis. Tokia formulė leistų MMA augimą susieti su realiomis šalies ūkio galimybėmis, išvengiant staigių šuolių.

Itin svarbus yra regioninių skirtumų aspektas. Nacionaliniu mastu MMA sudaro apie 44,6 proc. nuo vidutinio darbo užmokesčio (VDU), tačiau daugelyje savivaldybių šis santykis jau viršija 50 proc. Tuo tarpu didmiesčiuose situacija priešinga: Vilniuje MMA ir VDU santykis siekia apie 36,4 proc., Kaune – 41,3 proc., Klaipėdoje – 44 proc., ir tai aiškiai rodo, jog būtent šiuose miestuose yra sutelkta daugiausia aukštą pridėtinę vertę kuriančių darbo vietų.

Regionuose, kur pragyvenimo išlaidos ir sukuriama pridėtinė vertė yra gerokai mažesnės, MMA didinimas daro santykinai didesnę įtaką įmonių sąnaudoms ir darbo rinkos pusiausvyrai. Todėl

MMA nustatymas, besiremiantis bendru šalies vidurkiu, kuris labiausiai atspindi didmiesčių situaciją, neatsižvelgia į regionų realybę ir užkrauna ten veikiančioms įmonėms neproporcingą našą. Lietuvos banko vertinimu, kai MMA pasiekia 50–60 proc. VDU, ima reikštis neigiamos ekonominės pasekmės: darbdaviams, ypač regionuose, pasidaro sunkiau padengti sąnaudas, todėl gali daugėti etatų mažinimo, darbuotojų atleidimų ir pasitraukimo į šešėlinę ekonomiką rizikų. Tokiu atveju regionuose MMA pradeda panašėti nebe į grindis, o į lubas, stabdančias verslo plėtrą.

Svarbu ir tai, kad Lietuvos neto MMA jau dabar sudaro beveik 53 proc. vidutinio neto atlyginimo, o MMA apmokestinimas siekia apie 25 proc., kai ES vidurkis – 18 proc. Todėl, užuot sparčiai kėlus MMA, tikslingiau būtų didinti neapmokestinamą pajamų dydį (NPD), kad reali perkamoji galia stiprėtų be perteklinės naštos darbdaviams.

Papildomai pažymėtina, kad 2022 m. spalio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2022/2041 „Dėl deramo minimaliojo darbo užmokesčio Europos Sąjungoje“ nenustato privalomo MMA ir vidutinio darbo užmokesčio santykio – minimi tik orientaciniai 50 proc. vidutinio bruto darbo užmokesčio arba 60 proc. bruto medianos rodikliai. Tai reiškia, kad Lietuva nėra įpareigota pasiekti būtent šias skaitines ribas.

Atsižvelgdamos į šiuos aspektus, Asociacijos pabrėžia, kad siūlomas MMA didinimas iki 1153 eurų 2026 metais yra ekonomiškai nepagrįstas ir kelia riziką šalies konkurencingumui, kainų stabilumui bei užimtumui. MMA dydis turėtų būti siejamas su realiu darbo našumo augimu ir derinamas prie šalies ekonominių sąlygų bei regioninių skirtumų. Todėl Asociacijos ragina atsakingas institucijas peržiūrėti siūlomą MMA didinimą ir priimti labiau subalansuotą sprendimą.

Pagarbiai

Lietuvos pramonininkų konfederacijos generalinė direktorė Raminta Radavičienė

Lietuvos verslo konfederacijos generalinė direktorė Ineta Rizgelė